

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ ПРАВООХОРОННОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Кейдалюк В. О.

У даній статті проведено дослідження теоретичних та правових аспектів співробітництва між Національною поліцією України та населенням у контексті виконання поліцейських обов'язків громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості. Досліджено основні нормативно встановлені принципи та підходи, які визначають сутність такої взаємодії. Обґрунтовано підходи до визначення соціальної сутності правового аспекту співпраці поліції з громадськістю та аспекти впровадження та реалізації в побудову взаємовідносин між Національною поліцією України та представниками громадськості філософії діяльності поліції, що орієнтована інтереси громади. Розглянуті точки зору та різні підходи щодо реалізації зазначеної концепції. Визначені суттєві риси явища взаємодії Національної поліції з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку і державного кордону. Проаналізовано співвідношення понять громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та громадських формувань правоохоронної спрямованості.

Сформульовано підходи до наповнення сутності поняття взаємодії Національної поліції України з населенням як соціально необхідної, узгодженої та врегульованої законом діяльності, що виявляється та реалізується у формі співпраці між органами Національної поліції України та громадськими формуваннями правоохоронної спрямованості. Досліджено, що вказана взаємодія здійснюється з використанням відповідних методів та форм з метою вирішення проблем, пов'язаних з злочинністю, порушенням громадського порядку та загрозою громадській та публічній безпеці в цілому, а також з безпосередньою метою покращення якості життя громади.

Встановлено, що однією з основних форм взаємодії між Національною поліцією України та громадськими формуваннями у сфері забезпечення правопорядку можуть бути участь представників територіальної громади у забезпеченні та підтриманні громадського порядку, допомога у запобіганні вчиненню злочинів та інших порушень закону, прийняття участі в охороні власності територіальної громади, нагляд та громадський контроль за дотриманням громадянами вимог нормативних актів місцевого самоврядування, надання допомоги поліції та іншим державним

органам у виконанні їх повноважень з підтримання правопорядку на території певної територіальної громади.

Ключові слова: взаємодія, взаємодія Національної поліції України з населенням, сутність взаємодії громадських об'єднань з поліцією, правоохоронна діяльність, громадський порядок, публічний порядок, громадські об'єднання правоохоронної спрямованості, громадські формування у сфері охорони громадського порядку і державного кордону.

Keidaliuk V. O. Some aspects of the implementation of the interaction of the national police of Ukraine with public associations of law enforcement orientation

In this article, the theoretical and legal aspects of cooperation between the National Police of Ukraine and the public in the context of performance of police duties by law enforcement-oriented public associations are researched. The author analyzes the main statutory principles and approaches which determine the essence of cooperation. The author substantiates the approaches to determining the social essence of the legal aspect of police cooperation with the public and the aspects of implementation and realization of the community-oriented police philosophy in building relations between the National Police of Ukraine and members of the public. The author considers the points of view and different approaches to the implementation of this concept. The essential features of the phenomenon of interaction between the National Police and public formations for the protection of public order and the state border are identified. The author analyzes the correlation between the concepts of public formations for the protection of public order and the State border and public formations of law enforcement orientation.

The article formulates approaches to filling the essence with the the concept of interaction of the National Police of Ukraine with the public as a socially necessary, coordinated and legally regulated activity which is manifested and implemented in the form of cooperation between the bodies of the National Police of Ukraine and public law enforcement organizations. The

author proves that this interaction is carried out using appropriate methods and forms with the aim of solving problems related to crime, violation of public order and threats to public and public safety in general, as well as with the direct purpose of improving the quality of life of the community.

The author establishes that one of the main forms of interaction between the National Police of Ukraine and public formations in the field of law enforcement may be participation of representatives of the territorial community in ensuring and maintaining public order, assistance in preventing crimes and other violations of law, participation in the protection of the property of the territorial community, supervision and public control over citizens' compliance with the requirements of local self-government regulations, and assistance to the police and other state bodies in the implementation.

Key words: *interaction, interaction of the National Police of Ukraine with the population, the essence of interaction of public associations with the police, law enforcement, public order, public order, public associations with a law enforcement orientation, public formations in the field of public order and state border protection.*

Постановка проблеми. Взаємодією Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є діяльність, спрямована на забезпечення ефективного виконання завдань і функцій Національної поліції України, підвищення рівня безпеки громадян та суспільства, а також сприяння розвитку правоохоронної діяльності в Україні. Діяльність поліції передбачає активну та плідну співпрацю з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями. Ця співпраця базується на принципах партнерства, що включають взаємодію та спільні зусилля для досягнення спільних цілей. Головною метою такої співпраці є задоволення потреб цих груп та створення безпечного та сприятливого середовища для життя та розвитку.

Поліція активно співпрацює з населенням, слухає їхні скарги та думки, надає консультації та інформацію щодо правопорушень та правил поведінки. Громадські об'єднання та організації грають важливу роль у співпраці з поліцією, оскільки вони можуть вносити цінні ініціативи та допомагати у вирішенні різноманітних соціальних проблем. Спільні проекти та заходи спрямовані на досягнення спільних цілей і на підвищення рівня безпеки та сприятливого клімату у громаді. Усе це вказує на те, що поліція не лише виконує завдання з забезпечення правопорядку, але також взаємодіє з різними суб'єктами суспільства, в тому числі із громадськими об'єднаннями правоохоронної

спрямованості, з метою покращення якості життя та створення безпечного середовища для всіх громадян. В умовах сучасних викликів, які стоять перед суспільством в цілому та поліцією, в умовах збройної агресії, проблематика взаємодії поліції та громадськості набуває нових проявів своєї актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти досліджуваної проблематики стали предметом дослідження ряду вітчизняних науковців. Системні дослідження проблематики взаємодії Національної поліції України та громадськості проводили такі вчені як: І.В. Арістова, О.М. Бандурка, В.В. Білоус, В.О. Ліпкан, В.О. Заросило, О.Ф. Кобзар, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, М.В. Лошицький, О.М. Остапенко, В.К. Шкарупа, ін. Разом із тим низка об'єктивних причин сьогодення дає підстави констатувати, що сьогодні відсутні чітко сформульовані та достатньо обґрунтовані висновки щодо взаємодії органів Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є реалізація взаємодії Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості.

Постановка завдання. Проведення дослідження питання розвитку правового явища взаємодії органів Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості, як комплексного явища в поліцейській діяльності в Україні. Визначення та розкриття суті та змісту і основних засад такої діяльності, як явища в поліцейській діяльності, надання теоретичних рекомендацій стосовно розуміння концепту взаємодії органів Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості з метою ефективної реалізації в поліцейській діяльності пов'язаної із взаємодією з територіальними громадами.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до частини 1 статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» поліція тісно взаємодіє з громадськістю, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями в дусі співпраці та партнерства з метою задоволення їхніх потреб [1]. Додатково до цього, важливо зазначити, що взаємодія Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості сприяє представництву різних суспільних груп у процесах правоохоронної діяльності. Водночас, громадські об'єднання можуть відзначати питання, пов'язані з правами меншин, жінок, дітей

та інших уразливих категорій населення, допомагаючи поліції адаптувати свої стратегії та підходи для врахування різних потреб.

Чинне законодавство визначає громадські об'єднання, як добровільне утворення фізичних та/або юридичних осіб приватного права з метою виконання і захисту своїх прав і свобод, задоволення різних інтересів, включаючи, але не обмежуючись економічними, соціальними, культурними, екологічними та іншими [4].

Спільна робота поліції та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості, на нашу думку, може бути важливою і у сфері професійного розвитку поліцейських. Зазначені громадські об'єднання можуть надавати підтримку у проведенні тренінгів, семінарів та навчальних заходів для поліцейських з метою поліпшення їхніх навичок та знань або спільного покращення навичок, як поліцейських так і членів такого громадського об'єднання. Відмітимо, що за своєю суттю, взаємодія Національної поліції України, як правоохоронного інституту держави, з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості може бути одним із ключових факторів у створенні відкритого, демократичного і соціально відповідального правоохоронного інституту держави, який слугуватиме інтересам громадян і сприятиме публічній безпеці та правопорядку в державі.

Ця взаємодія також сприяє зміцненню довіри громадян до поліції. Громадські об'єднання правоохоронної спрямованості, сприяючи відкритості та відповідальності поліції, допомагають збільшити підтримку та легітимність правоохоронних органів у громадах. Це може призвести до того, що громадяни більше співпрацюватимуть з поліцією, сповіщатимуть про правопорушення та долучатимуться до спільних ініціатив для поліпшення безпеки.

Відповідно до Стратегії розвитку органів системи міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням КМУ від 15.11.2017 р. за № 1023-р МВС створює умови за яких її реалізує керуючись розширенням співпраці з територіальними громадами, в тому числі створення механізмів залучення громад до виконання завдань органами МВС [2]. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» під поняттям територіальна громада визначає жителів, які постійно проживають в межах села, селища або міста, що функціонують як самостійні адміністративні одиниці, або ж добровільне об'єднання мешканців кількох сіл, селищ і міст з єдиним адміністративним центром [3]. Разом із викладеним

вище, відмітимо, що Положення про патрульну службу МВС закріплює обов'язок працівників діяти у співпраці та взаємодії з населенням і громадськими об'єднаннями з метою запобігання правопорушенням, забезпеченням безпеки [5].

У контексті викладеного вище, законодавець визначає засади участі громадян в охороні громадського порядку і державного кордону шляхом утворення відповідних громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону. Відмітимо, що зазначені громадські формування виконують завдання у сферах охорони громадського порядку, охорони державного кордону та у разі виникнення надзвичайних ситуацій. В рамках дослідження цікавим є саме виконання завдань у сфері охорони громадського порядку, адже саме даний напрямок відповідає компетенції Національної поліції України. Отже, основними завданнями відповідних громадських формувань у сфері охорони громадського порядку є: допомога органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і безпеки та запобіганні адміністративним і кримінальним правопорушенням; інформування Національної поліції про кримінальні правопорушення та про місця концентрації злочинних угруповань; сприяння Національній поліції у виявленні і розкритті кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від кримінально протиправних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх [6].

Аналізуючи сутнісну складову взаємодії населення з Національною поліцією у формі громадських формувань у сфері охорони громадського порядку і державного кордону ключовим є реалізація філософії діяльності поліції, що орієнтована на громаду (з англійської - community policing), що орієнтована на засадах заохочення представників громади співпрацювати з поліцією з метою поліпшення якості життя всіх представників територіальної громади. Однією з ключових переваг такої взаємодії є також здатність до більш швидкого реагування на нові виклики і загрози, що можуть виникати в сучасному світі. Відмітимо, що громадські організації, як правило, досить чутливі до змін у суспільстві і можуть бути партнерами поліції у вирішенні ряду складних викликів для системи правопорядку.

На нашу думку, враховуючи важливість взаємодії між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної

спрямованості, уряд та поліція повинні сприяти розвитку цієї співпраці, забезпечуючи громадським організаціям необхідні ресурси та підтримку для виконання їхніх завдань. Це може включати фінансову підтримку, надання доступу до інформації та документації, а також створення механізмів для діалогу та обміну інформацією між поліцією та громадськими об'єднаннями. Взаємодія між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є ключовим елементом сучасної поліцейської реформи в Україні, спрямованої на створення відкритого та довірливого правоохоронного середовища. Ця співпраця сприяє досягненню спільних цілей, включаючи забезпечення безпеки, захист прав громадян і зміцнення демократичних цінностей.

З іншого боку, важливо, щоб громадські об'єднання правоохоронної спрямованості також діяли відкрито, чесно та відповідально. На нашу думку, зазначене має включати здатність до об'єктивності в оцінці діяльності поліції та співпраці на рівних засадах. Важливо, щоб на практиці вони не захищали виключно власні інтереси або інтереси певної групи осіб, а діяли в інтересах ширшого кола осіб - представників територіальної громади та суспільства в цілому.

В рамках дослідження відмітимо, що взаємодія Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є двостороннім процесом, який вимагає взаєморозуміння, спільних зусиль і взаємного поваги. На нашу думку, така співпраця є істотною для вдосконалення правоохоронної системи та забезпечення безпеки та правопорядку в Україні. Співпраця між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості також може сприяти створенню більш відкритого і прозорого середовища для громадськості. Це може включати в себе публічні обговорення, доступ до інформації про діяльність поліції, а також можливість громадськості висловлювати свої погляди та побоювання стосовно роботи правоохоронців.

Як зазначає С.В. Медведенко, взаємодія Національної поліції України з громадськістю є соціально обумовленою і узгодженою діяльністю, яка полягає в співпраці між учасниками цієї взаємодії і використанні відповідних методів і форм для досягнення спільної мети [7, с. 65].

В.Ю. Кікінчук запропонував розглядати такі форми взаємодії між Національною поліцією, громадськістю та іншими державними органами: проведення консультацій щодо нормативно-правового

регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку; подання громадськими представниками пропозицій, пов'язаних із підвищенням ефективності заходів забезпечення публічної безпеки та порядку та удосконалення законодавства в цій сфері; проведення експертизи нормативно-правових актів, що приймаються Національною поліцією в галузі забезпечення публічної безпеки та порядку; залучення громадських формувань до охорони громадського порядку; здійснення громадського контролю над діяльністю Національної поліції в сфері забезпечення публічної безпеки та порядку [8, с. 85].

Натомість, М.Ф. Коваліва розглядає можливість групування безпосередніх форм взаємодії між органами внутрішніх справ і громадськістю у такі блоки: 1. Спільна організація та проведення заходів; 2. Узгодження незалежних дій; 3. Безпосередня спільна діяльність; 4. Виконання громадськими формуваннями правоохоронної спрямованості заходів за ініціативою органів внутрішніх справ; 5. Допомога представниками громадськості працівникам органів внутрішніх справ у проведенні заходів щодо протидії порушенням закону та забезпечення громадського порядку; 6. Юридична та спеціальна підготовка громадян, які мають бажання виконувати правоохоронні функції [9, с. 182].

Аналізуючи викладене вище, відмітимо і те, що співпраця між поліцією та громадськими об'єднаннями може допомогти вирішувати системні проблеми у правоохоронній сфері в цілому. До прикладу, громадські організації можуть стати важливими конструктивними критиками системи, які своїми конструктивними рекомендаціями сприяють поліпшенню національного законодавства, стратегій та практик поліцейської діяльності. Така взаємодія поліції з громадськими об'єднаннями може допомогти збільшити ефективність та професійність поліції. Разом із викладеним вище відмітимо, що громадські експерти зможуть надавати консультації та підтримку у питаннях, які стосуються найкращих практик, технологічних інновацій, та підвищення загального рівня кваліфікації поліцейських.

Враховуючи всі ці фактори, взаємодія між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є важливим інструментом для забезпечення безпеки, правопорядку і захисту прав громадян в Україні. Вона сприяє розвитку демократичних цінностей, відкритості та відповідальності у правоохоронних структурах і сприяє покращенню життя громадян.

Громадські організації можуть бути каталізаторами для впровадження нових технологій та методів роботи, які полегшують виявлення злочинів, спрощують комунікацію з громадою та підвищують ефективність діяльності поліції. Зрештою, взаємодія між поліцією та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості створює механізми для вирішення спільних завдань та викликів, які перед ними стоять. Ця співпраця може допомогти досягти більшої стабільності, безпеки та справедливості в суспільстві. Вона також відображає демократичні цінності та підтримує розвиток відкритого суспільства, де поліція і громадяни працюють разом для спільної мети.

Важливо наголосити, що взаємодія між поліцією та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості має бути заснована на взаєморозумінні та довірі. Обидві сторони повинні прагнути до спільних цілей, а саме забезпечення безпеки громади, захисту прав та свобод громадян, а також збільшення довіри до поліції.

Крім того, важливо підкреслити, що громадські об'єднання правоохоронної спрямованості можуть виступати як освітні та інформаційні агенти, роз'яснюючи громадянам їхні права та обов'язки в контексті правопорядку. Це сприяє підвищенню правової культури та свідомості серед населення, що важливо для створення справедливого та демократичного суспільства.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що взаємодія між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є ключовим фактором в роботі сучасної правоохоронної системи. Ця співпраця сприяє розвитку демократії, зміцненню прав та свобод громадян, покращенню безпеки та правопорядку в Україні. Важливим аспектом взаємодії між поліцією та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є їх спільна роль у вирішенні кризових ситуацій, які можуть виникати в суспільстві. Крім того, важливо розвивати механізми для розв'язання конфліктів та врегулювання суперечок між поліцією та громадськими організаціями.

Публічний діалог та медіація можуть сприяти вирішенню розбіжностей та зміцненню відносин між сторонами. Звертаючи увагу на переваги співпраці між поліцією та громадськими організаціями правоохоронної спрямованості, важливо пам'ятати, що ця співпраця сприяє створенню більш безпечного, справедливого і демократичного суспільства. Вона покликана забезпечувати інтереси громадян, зміцнювати взаємодовіру та вирішувати спільні завдання в галузі правопорядку

та безпеки. Розвиток взаємодії між Національною поліцією України та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості також може стати прикладом для інших країн, які працюють над покращенням відносин між поліцією та громадськістю. Модель відкритої і довірливої взаємодії між поліцією та громадськими об'єднаннями може слугувати прикладом та надихати інші країни на реформи в правоохоронному секторі. Взаємодія між поліцією та громадськими об'єднаннями є двостороннім процесом, який вимагає активної участі та зусиль обох сторін. Поліція повинна бути готовою до слухання та врахування думок та пропозицій громадських організацій. З іншого боку, громадські організації повинні бути об'єктивними, відповідальними та співпрацювати на конструктивних умовах.

Взаємодія Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є надзвичайно важливою в реалізації поліцейської діяльності в Україні. Громадські організації, спрямовані на правоохоронні та суспільно-поліцейські питання, можуть бути дієвими партнерами поліції у досягненні спільних цілей. Ось деякі аспекти цієї взаємодії: обмін інформацією, спільні проекти і ініціативи, публічні заходи і освіта, спільне розроблення поліцейської стратегії, сприяння взаєморозумінню та діалогу з громадою.

У сучасному світі, де виклики для правопорядку постійно зростають і розвиваються, взаємодія між поліцією та громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості є важливим інструментом для забезпечення безпеки, правопорядку і захисту прав громадян. Вона сприяє розвитку демократичних цінностей, відкритості та відповідальності у правоохоронних структурах і сприяє покращенню якості життя громадян.

Література

1. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n51>
2. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text>
3. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Про громадські об'єднання. Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

5. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС. МВС України; Наказ, Положення від 02.07.2015 р. № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15#Text>

6. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону. Закон України від 22.06.2000 р. № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

7. Медведенко С.В. Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності : дис. докт. філос. Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2020. 283 с.

8. Кікінчук В.Ю. Форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку в державі. Право.ua. 2017. № 1. С. 81-86.

9. Ковалів М.Ф. Форми взаємодії органів внутрішніх справ і громадськості у сфері охорони громадського порядку. Науковий вісник. Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 2. С. 179-187.

*Кейдалюк В. О.,
викладач кафедри
адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ*